

Анотація
Видиш Николай

Социально-педагогическая работа как действенный механизм формирования культуры современной студенческой молодежи

В статье анализируются социально-педагогические аспекты проблемы формирования культуры современной студенческой молодежи в заведениях образования и показатели культуры личности студента.

Установлено, что культура современной студенческой молодежи – это способ восприятия мира, видов деятельности, которые складываются на основе определенных ценностных ориентаций, знаний, убеждений; это отображение качеств внутренне присущих личности студента; это общий уровень социализации его личности, которая проявляется в прогрессивной деятельности. Решение проблемы формирования культуры современной студенческой молодежи зависит от того, насколько обществу и высшему учебному заведению как важному социальному институту, удастся регулировать практические тенденции социализации и индивидуализации на каждом этапе их развития. Высшее учебное заведение выступает важным условием формирования культуры современной студенческой молодежи, этот процесс должен постоянно учитывать особенности времени, чтобы адекватно использовать разные формы воспитательной деятельности и строить ее на теоретических принципах, которые отвечают современным требованиям развития общества.

Практика показывает, что одним из действенных механизмов формирования культуры современной студенческой молодежи есть социально-педагогическая работа, которая направлена на создание благоприятных условий социализации, всестороннего развития личности, удовлетворения ее, культурных и духовных потребностей.

Ключевые слова: социально-педагогическая работа, культура личности, студенческая молодежь, социализация, формирование личности.

Summary
Vydysh Mykola

Social Pedagogical Work as Effective Mechanism of Forming Culture of Modern Students

The social pedagogical aspects of problem forming the culture of modern students in establishments of education and indices of culture personality of student are analyzed in the article.

It is found out that the culture of modern student youth - it is the method of perception of the world, types of activity, which are folded on the basis of the certain valued orientations, knowledge, persuasions; it is a reflection of qualities inwardly of inherent personality of student; it is a general level of socialization of his personality, which is manifested in progressive activity. The decision of the problem of forming culture of modern student youth depends on how the society and the higher educational establishment as an important social institute, can regulate the practical tendencies of socialization and individualization on every stage of their development. Higher educational establishment becomes the important condition of forming culture of modern student youth, this process must constantly take into account the features of time, adequately to use the different forms of an educational activity and build it on theoretical principles which meet the modern requirements of development of society.

Practice shows that one of effective mechanisms of forming culture of modern student youth, is social pedagogical work, which is directed to creation of favorable terms of socialization, comprehensive development of personality, satisfaction of its cultural and spiritual needs.

Key words: social-pedagogical work, culture of personality, students, socialization, formation of personality.

Дата надходження статті: «18» вересня 2014 р.

УДК 37.013+378:398.1 (045)

ЛЮДМИЛА ВОРОТНЯК,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Хмельницький)

Метод case-study та його вплив на формування навичок міжкультурної комунікації магістрів у процесі вивчення іноземних мов

У статті автором здійснено аналіз методу case-study, описується можливість використання методу на заняттях іноземної мови з магістрами. Представлена методика передбачає використання проблемно-ситуаційного аналізу, в основі якого лежить навчання іноземних мов шляхом вирішення конкретних задач – ситуацій (кейсів).

Основними поняттями, які використовуються в методі case-study, є поняття «ситуація» та «аналіз». Основна задача практичного кейсу полягає у детальному відображенні життєвої ситуації. Таким чином, кейс створює практичну модель ситуації. Навчальне призначення практичного кейсу – тренінг магістрів за певною лексико-граматичною темою.

Виявлено, що центральне місце методу case-study займає дискусія. Важливою характеристикою дискусії є рівень її компетентності, що залежить від компетентності її учасників. Проте основним фактором в дискусії є ступінь її керівництва викладачем.

Метод case-study сприяє розвитку у магістрів навичок самоаналізу, а також аналітичних, практичних, творчих, комунікативних, соціальних навичок, розширенню світогляду, формуванню навичок міжкультурної комунікації.

Ключові слова: *магістри, метод case-study, міжкультурна комунікація, проблемно-ситуаційний аналіз.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Однією з найбільш актуальних проблем в навчанні іноземних мов є відбір змісту мовного матеріалу та методів навчання. Методи навчання магістрів повинні сприяти розвитку навичок самостійної пошукової діяльності, самоаналізу, комунікативних, творчих, соціальних навичок.

Методика викладання іноземних мов – це гнучке інформаційно-освітнє середовище, в якому поряд з традиційним підходом до викладання спостерігається підвищення інтересу до нових освітніх моделей, педагогічних інновацій, технологій і методів. Одним з інноваційних способів організації навчання є кейс-метод (Case Study). Суть даного методу полягає в осмисленні, критичному аналізі та вирішенні конкретних проблем або випадків (cases). Кейс – це опис ситуації, яка мала місце в тій чи іншій практиці і містить певну проблему, що вимагає вирішення. Це свого роду інструмент, за допомогою якого в навчальну аудиторію привноситься частина реального життя, практична ситуація, яку належить обговорити і представити обґрунтоване рішення [1].

Аналіз досліджень і публікацій... Метод кейс-стаді в зарубіжній та українській літературі фігурує під різними назвами: метод конкретних ситуацій, метод вивчення ситуацій, метод ділових історій, кейс-метод.

Найбільш широко метод кейс-стаді використовується в навчанні менеджменту, маркетингу та інших економічних предметів в школах бізнесу за кордоном. Вперше він був застосований у навчальному процесі в Гарвардському університеті в 1870 р. Перші кейси були опубліковані в 1925 р. в Звітах Гарвардського університету про бізнес. У 1920-ті рр. кейс-метод використовувався і в нашій країні викладачами економічних дисциплін, але потім на довгий час був забутий.

Сьогодні існують дві школи кейс-стаді – Гарвардська (американська) і Манчестерська (європейська). У рамках американської школи метою вирішення кейса є навчання пошуку єдино правильного вирішення, європейська школа зорієнтована на багатоваріантність вирішення проблеми.

На даний момент метод кейс-стаді часто використовується в зарубіжній практиці бізнес-освіти і вважається одним з найефективніших способів навчання студентів навичкам вирішення типових проблем, що виникають в економічній діяльності тієї чи іншої фірми, компанії. Він передбачає інтенсивний тренінг, навчання з використанням відеоматеріалів, комп'ютерного і програмного забезпечення.

Останнім часом активні методи навчання, у тому числі метод case-study, досить широко застосовуються при вивченні іноземних мов з метою формування навичок міжкультурного спілкування.

До цієї проблеми звертаються все більше дослідників. Всебічному аналізу методу кейсів, розгляду його різноманітних структур, зрізів та технологій присвячені праці Ю. Сурміна, О. Сидоренка, А. Фурди та ін.; заслугове також на увагу класифікація кейсів, наведена Н. Федяніним і В. Давиденко. Проте проблема застосування кейс-методу у навчанні іноземних мов у вищих навчальних закладах залишається недостатньо вивченою в сучасній науці.

Формулювання цілей статті... Метою даної статті є аналіз кейс-методу як продуктивного засобу формування навичок міжкультурної комунікації в процесі навчання магістрів іноземної мови.

Виклад основного матеріалу... Кейси зазвичай розробляються на основі досвіду реальних людей і подаються у письмовій формі. Завдяки високій концентрації ролей в кейсах цей метод близький до ігрових методів і проблемного навчання, де безпосередньо йде формування міжкультурної мовної комунікативної компетенції на заняттях іноземної мови. Він передбачає залучення декількох видів аналітичної діяльності, необхідних для осмислення ситуації, що потребує високого рівня методологічної культури викладача іноземної мови [2].

Проблема впровадження методу case-study в практику вищої професійної освіти в даний час є досить актуальною, що зумовлено загальною спрямованістю розвитку освіти, її орієнтацією не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності, умінь і навичок розумової діяльності, розвиток здібностей особистості, серед яких особлива увага приділяється здатності до навчання, зміні парадигми мислення, вмінням переробляти велику кількість інформації.

Варто зауважити, що для ефективного навчального процесу на основі case-методу необхідні дві умови: якісний, доцільний кейс та конкретна методика його використання в навчальному процесі.

У ході розбору ситуацій магістри вчаться діяти в «команді», здійснювати аналіз і приймати конкретні рішення, оскільки безпосередня мета методу case-study – спільними зусиллями групи магістрів проаналізувати ситуацію – case, що виникає за конкретного стану справ, і виробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір кращого в контексті поставленої проблеми.

Таким чином, дискусія займає центральне місце в методі case-study. Важливою характеристикою дискусії є рівень її компетентності, що складається з компетентності її учасників. Проте основним фактором в дискусії є ступінь її керівництва викладачем.

Дослідники цієї проблеми Ю. Сурмін, О. Сидоренко, А. Фурда застерігають від спрощеного сприйняття цього методу і розуміють його лише як відносно новий спосіб реалізації творчості викладача, метод, який відрізняється значним методологічним розмаїттям. Вони розглядають аналіз ситуацій як спосіб мислення викладача, його особливу парадигму, яка спонукає по-іншому думати та діяти, обновляти свій творчий потенціал [3].

Отже, керуючи дискусією, викладач повинен залучати до участі в ній кожного студента, вислуховувати аргументи за і проти, пояснення до них, контролювати процес і напрямок дискусії, проте не її зміст.

Особливе місце в організації дискусії при обговоренні та аналізі кейса належить використанню методу генерації ідей, що отримав назву «мозкової атаки» або «мозкового штурму».

Метод «мозкової атаки» або «мозкового штурму» був запропонований в 1930-х рр. А. Осборном як груповий метод вирішення проблем. До кінця ХХ ст. цей метод набув особливої популярності в практиці управління та навчання не тільки як самостійний метод, але і як певне вкраплення в процес діяльності з метою посилення її продуктивності [4]. У процесі навчання «мозкова атака» виступає в якості найважливішого засобу розвитку творчої активності студентів. «Мозкова атака» включає в себе три фази:

Перша фаза передбачає психологічну розкутість, відмову від стереотипності, страху видатися смішним і невдахою; досягається створенням сприятливої психологічної атмосфери і взаємної довіри, коли ідеї втрачають авторство, стають спільними. Основне завдання цієї фази – заспокоїтися і розкріпоститися.

Друга фаза – це власне атака; завдання цієї фази – породити потік, лавину ідей; «мозкова атака» в цій фазі здійснюється за певними принципами.

Третя фаза являє собою творчий аналіз ідей з метою пошуку конструктивного вирішення проблеми за такими правилами:

- аналізувати всі ідеї без дискримінації будь-якої з них;
- знайти місце ідеї в системі і знайти систему під ідею;
- не примножувати сутностей без потреби;
- не порушувати краси і витонченості отриманого результату;
- знайти принципово нове бачення.

Варто зазначити, що немає певного визначеного стандарту подання кейсів. Як правило, кейси представляються в друкованому вигляді або на електронних носіях, проте включення в текст фотографій, діаграм, таблиць робить його більш наочним для студентів. Із друкованою інформацією або з інформацією на електронних носіях легше працювати і аналізувати її, аніж інформацію, представлену, наприклад, в аудіо- або відео-варіантах; обмежені можливості багаторазового інтерактивного перегляду можуть призвести до спотворення первинної інформації та помилок. Останнім часом все популярнішими стають представлення кейсів з допомогою мультимедіа. Можливості мультимедіа при поданні кейсів дозволяють уникнути вищезгаданих труднощів і поєднують в собі переваги текстової інформації та інтерактивного відеозображення [5].

За наявністю сюжету кейси поділяються на сюжетні і безсюжетні. Сюжетні кейси зазвичай містять розповідь про події, що відбулися, включають дії осіб і організацій. Безсюжетні кейси, як правило, ховають сюжет, тому що чіткий виклад сюжету в значній мірі розкриває вирішення. Зовні вони представляють собою сукупність різного роду інформації, яка повинна допомогти діагностичі ситуації, відновленню сюжету.

Презентація або подання результатів аналізу кейса виступає дуже важливим аспектом методу case-study. Уміння публічно представити інтелектуальний продукт, добре його рекламувати, показати його переваги та можливі напрямки ефективного використання, а також вистояти під шквалом критики, є дуже цінною інтегральною якістю сучасного фахівця. Презентація сприяє відточенню особистісних якостей: волі, переконаності, цілеспрямованості, гідності, вона виробляє навички публічного спілкування, формування свого власного іміджу. На цьому етапі відбувається аналіз і рефлексія спільної діяльності і викладач завершує дискусію, аналізує процес обговорення ситуації та роботи всіх підгруп [6].

Застосування методу кейс-стаді у процесі вивчення іноземної мови сприяє вдосконаленню навичок читання і всебічної обробки інформації іноземною мовою; розвитку навичок проведення презентації іноземною мовою; формуванню вміння вести аргументовану дискусію, що допомагає розвитку мовлення спочатку з опорою, а потім і без опори на вихідний текст кейса; підвищенню рівня знань професійно-орієнтованої іноземної мови, розвиває творче мислення, змушуючи думати іноземною мовою. При застосуванні даного методу у студентів розвивається мотивація до навчання, вміння самостійно мислити, слухати і брати до уваги іншу точку зору, доводити свою. За допомогою цього методу у студентів з'являється можливість не лише отримати нову інформацію іноземною мовою, а й перетворити пасивні знання в активні.

Безсумнівною перевагою методу ситуаційного аналізу є не тільки отримання знань і формування практичних навичок, а й розвиток системи цінностей студентів, професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного світовідчуття.

Іншомовна мовленнєва діяльність здійснюється в наступній послідовності:

- обговорення отриманої інформації, що міститься в кейсі;
- виділення найбільш важливої інформації;
- обмін думками і складання плану роботи над проблемою;
- робота над проблемою (дискусія);
- вироблення вирішення проблеми;
- дискусія для прийняття остаточного рішення;
- підготовка доповіді.

Висновки... Таким чином, слід зазначити, що застосування кейс-методу у процесі навчання англійської мови сприяє формуванню і розвитку у студентів уміння та навичок конкретної продуктивної діяльності в непередбачуваних, нестандартних, нетипових комунікативних ситуаціях міжкультурної взаємодії в межах професійної роботи. Запропонована методика підготовки магістрів до міжкультурної комунікації за допомогою комунікативних ситуацій є однією із спроб теоретичного обґрунтування та практичного застосування різноманітних методів формування готовності магістрів до здійснення професійної міжкультурної комунікації, що носять теоретичний, прогностичний, аналітичний та творчий характер.

Очевидно, у найближчому майбутньому кейсові технології стануть одними з основних у викладанні іноземної мови. Отже, застосування кейсів повинно бути методично, інформаційно, організаційно і педагогічно обґрунтованим і забезпеченим. Безперечно, функціональне поле кейсів відкриває широкі можливості для використання і доповнює традиційні класичні методи навчання іноземної мови. Використання кейсів у викладанні іноземної мови – це ще один крок до інтеграції української системи освіти у світовий освітній простір.

До подальших напрямів дослідження вважаємо за доцільне віднести такі проблеми: міждисциплінарні зв'язки у системі цілісного формування полікультурної компетенції та навичок міжкультурного спілкування в процесі підготовки магістрів; гуманістичні та гуманітарні основи сучасної полікультурної освіти.

Список використаних джерел і літератури:

1. Шендерук О. Б. Використання методу кейс-стаді під час викладання іноземних мов [Електронний ресурс] / О. Б. Шендерук, О. А. Пермінова. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Philologia/26583.doc.htm
2. Михайлова Е. А. Кейс и кейс-метод: общие понятия / Е. А. Михайлова // Маркетинг. – 1999. – №1. – С. 109–117.
3. Ситуационный анализ, или анатомия кейс-метода / Под ред. Ю.П. Сурмина. – Киев: Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
4. Ellet W. The Case Study Handbook: How to Read, Discuss, and Write Persuasively About Cases / W. Ellet. – Harvard Business School Press, 2007. – 274 p.
5. Hickman L., Longman C. Case Method: Business Interviewing (Case Method) / Hickman L., Longman C. – Addison-Wesley Professional, 1994. – 220 p.
6. Yin R. K. Case Study Research: Design and Methods / Yin R. K. – Third Edition (Applied Social Research Method). – Sage Publications, 2002. – 200 p.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Shenderuk O. B. Vykorystannya metodu keys-stadi vo vremena vykladannya inozemnykh mov [Elektronnyy resurs] / O. B. Shenderuk, O. A. Perminova. – Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/23_SND_2008/Philologia/26583.doc.htm
2. Mixajlova E. A. Kejs i kejs-metod: obshhie ponyatiya / E. A. Mixajlova // Marketing. – 1999. №1. S. 109-117.
3. Situacionnyj analiz, ili anatomiya kejs-metoda / Pod red. Yu. P. Surmina. – Kiev: Centr innovacij i razvitiya, 2002. – 286 s.
4. Ellet W. The Case Study Handbook: How to Read, Discuss, and Write Persuasively About Cases / W. Ellet. – Harvard Business School Press, 2007. – 274 p.

5. Hickman L., Longman C. Case Method: Business Interviewing (Case Method) / Hickman L., Longman C. – Addison-Wesley Professional, 1994. – 220 p.

6. Yin R. K. Case Study Research: Design and Methods / Yin R. K. – Third Edition (Applied Social Research Method). – Sage Publications, 2002. – 200 p.

Анотація

Людмила Воротняк

Метод case-study и его влияние на формирование навыков межкультурной коммуникации магистров в процессе изучения иностранных языков

В статье автором осуществлен анализ метода case-study, описывается возможность использования метода на занятиях иностранному языку с магистрами. Представленная методика предполагает использование проблемно-ситуационного анализа, в основе которого лежит обучения иностранным языкам путем решения конкретных задач-ситуаций (кейсов).

Основными понятиями, которые используются в case-study, являются понятия «ситуация» и «анализ». Основная задача практического кейса заключается в детальном отображении жизненной ситуации. Таким образом, кейс создает практическую модель ситуации. Учебное назначения практического кейса – тренинг магистров в определенной лексико-грамматической теме.

Выявлено, что центральное место метода case-study занимает дискуссия. Важной характеристикой дискуссии является уровень ее компетентности, которая зависит от компетентности ее участников. Однако основным фактором в дискуссии является степень ее руководства преподавателем.

Метод case-study способствует развитию у магистров навыков самоанализа, а также аналитических, практических, творческих, коммуникативных, социальных навыков, расширению мировоззрения, формированию навыков межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: магистры, метод case-study, межкультурная коммуникация, проблемно-ситуационный анализ.

Summary

Liudmyla Vorotniak

The Method of Case-Study and its Impact on the Development of Masters' Skills of Intercultural Communication in Learning Foreign Languages

In this article the author analyzes the method of case-study, describes the use of the method in the process of teaching foreign languages. The presented method involves the use of problem-situation analysis, which is based on learning a foreign language with the help of solving specific problems - situations (cases).

The main concepts used in the method of case-study are the concepts of «situation» and «analysis.» The main objective of the case is detailed picture of a real-life situation. Thus, the case provides a practical model of the situation. Educational purpose for the practical case is masters' training in certain lexical and grammatical subject.

It is revealed that discussion plays an important role in case-study method. An essential feature of the discussion is the level of competence, which depends on the competence of its members. However, a major factor in the discussion is the extent of the teacher's control.

The method of case-study promotes formation of Masters' analytical, practical, creative, communicative, social skills, broadening of outlook, the skills of intercultural communication.

Key words: masters, method case-study, intercultural communication, problem-situation analysis.

Дата надходження статті: «10» вересня 2014 р.

УДК: 372.882

ПРИНА ГЛОТОВА,

кандидат філологічних наук

(м.Одеса)

Використання інтерактивних методів в організації самостійної роботи студентів з української літератури

В статті проаналізовано використання інтерактивних методів в організації самостійної роботи студентів з української літератури. Розглянуто засади організації навчання в інтерактивному режимі. Виокремлені та проаналізовані групові інтерактивні методи, які, на думку автора, є найкращим варіантом організації навчального процесу, при якому студент виступає суб'єктом пізнавальної діяльності. Встановлено, що використання таких технологій не тільки сприяє ефективному розвитку студента, а й викладача, дає можливість для фахового росту, для зміни себе, для навчання разом зі студентами.

Ключові слова: самостійна робота, інтерактивні методи, українська література, студент.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Самостійна робота (надалі СР) – це одна з форм навчального процесу та суттєва його складова. Мета СР – не лише закріплення, розширення,